

[Ministeren for udenrigsøkonomi.]

fra landbrugseksporten endog gået tilbage. Dette er ikke dansk landbrugs skyld. Det er den udenlandske protektionismes skyld.

Jeg vil af disse betragtninger drage den foreløbige slutning, at forsøg på dannelsen af større markeder, der kan ændre denne udvikling og på ny muliggøre en øget landbrugseksport svarende til vor konkurrenceevne, vil være i Danmarks interesse. At dette samtidig er et af de vanskeligste punkter i alle tre markedsplaner, såvel den nordiske som de seks landes fællesmarked og frihandelsområdet, vil fremgå af det, jeg har at sige i det følgende. I næsten alle de lande, vi forhandler med, står der stærke interesser bag landbrugsprotektionismen. Det, vi fra dansk side søger opnået i disse forhandlinger, er derfor vanskeligt at opnå; men vi må stadig gøre det klart for vore forhandlingspartnere, hvor centralt vigtigt dette punkt er for os.

For industriens vedkommende er problemerne især på kort sigt noget mere komplicerede. Vi ved, at den danske industrieksport er stærkt voksende. Til Vesteuropa eksporterede vi før krigen industrivarer for lidt under 250 mill. kr.; i dag er vi oppe på 1 774 mill. kr. på et år. En del af denne vækst skyldes naturligvis prisstigning, og vi får et bedre indblik i den reelle stigning i industrieksporten, når vi ser, at denne før krigen udgjorde 17 pct. af vor samlede eksport til Vesteuropa, i dag 31 pct. Industrieksportens betydning i handelen med Vesteuropa er altså næsten fordoblet. Af vor samlede produktion af industrivarer eksporterede vi i 1938 15 pct., i fjor 26 pct. Jeg tror ikke, der er tvivl om, at næsten hele løsningen på vore beskæftigelsesproblemer og en del af løsningen på vore valutaproblemer skal findes gennem en udvidet og stadig voksende eksport af industrivarer.

For den del af dansk industri, der er konkurrenceedygtig og leveringsdygtig, må adgangen til frit salg på et stort told- og restriktionsfrit område være en fordel. Mange af vore bedste virksomheder vil herved få mulighed for øget salg og større produktion og beskæftigelse. Dette forudsætter naturligvis, at vore virksomheder kan få råvarer på lige fod med udenlandske virksomheder, at vore virksomheder kan få

adgang til uddannet arbejdskraft, at elektrisk kraft kan skaffes i tilstrækkeligt omfang o. s. v. Det er på samme måde klart, at de lande, der er med i et sådant større marked, derigennem vil se deres industri udvikle sig i retning af yderligere specialisering, af en endnu stærkere udnyttelse af moderne teknik, og herved vil få deres konkurrenceevne skærpet. Et land, der står uden for denne udvikling, vil risikere at møde toldhindringer og importreguleringer, der vil genere dette lands eksport, og det vil måske samtidig få vanskeligt ved at følge med i den tekniske og kommercielle udvikling, der vil presse sig igennem på det store marked. Derved kan et land, der står udenfor, gradvis blive sat tilbage i konkurrenceevne.

Jeg sagde før, at billedet for industriens interesser i denne forbindelse er mere kompliceret eller mindre klart end for landbrugets. Det skyldes, at vi ved siden af den stærkt voksende eksportindustri har en stor hjemmemarkedsindustri. Denne hjemmemarkedsindustri er vedvarende genstand for en vis grad af beskyttelse — dette til trods for vore lave todsatser og til trods for den liberalisering, der har fundet sted. Såvel industriens ejere og ledere som industriens arbejdere og funktionærer vil mærke nødvendigheden af en produktionsomstilling, når vi kommer ind i en af de tre planer, der her er tale om at Danmark kan slutte sig til. En alvorlig konkurrence vil mærkes, og det vil blive nødvendigt at foretage produktionsomstillinger, rationalisering, strukturomdannelse m. v. Disse omdannelser, disse rationaliseringsprocesser, skal finde sted i de overgangsperioder, der gælder — for den nordiske plans vedkommende, som vi senere skal høre det, en meget kort overgangsperiode, for de to europæiske planers vedkommende overgangsperioder på 12-15 år. Det er en nødvendighed for dansk økonomi, at vor industri kommer gennem denne overgangsperiode med en forøget industriproduktion. Det modsatte — en nedgang i industriproduktionen — vil være en ulykke.

Med disse indledende betragtninger er vore to hovederhvervs interesser søgt defineret i brede træk. Samtidig er det indirekte sagt, hvad det må være i dansk interesse at opnå ved deltagelse i disse markedsplaner. Derimod er der kun sagt meget